

Antinomia economică

„Strategia de a considera că există o știință academică, de catedră, interesată de discurs, respectabilă, dar ruptă de realitate, pe de o parte, și o știință vie, centrată pe real și practică prin expertiză sensibilă la preferințele ideologice, pe de altă parte, deschide o prăpastie conceptuală, produce dovada imaturității epistemologice a Economiei.”

Economia ca știință își clădește credibilitatea pe o cale improprie: este forțată să răspundă unor provocări din afara domeniului ei de relevanță, iar soluțiile avansate problemelor specifice sunt aplicate prin programe politice.

Dacă admitem că Economia și-a fixat universul său metodologic în perimetrul raționalității acțiunii umane, pare limpede faptul că performanța sa cognitivă nu susține performanța sa practică. Ca lucrurile să fie corect așezate ar trebui ca Economia să se poată rezuma la sfera ei de semnificații, iar soluțiile problemelor de raționalitate să nu fie intermediare de instrumentarul politicii.

Încurcătura este cumva mult mai complicată pentru că prezența în practică a ideilor economice ia forma compozită a politicilor economice, cu deosebire la nivel macroeconomic. Constituția de știință pe care și-o revendică Economia rămâne nebuloasă, oricum diferită de a oricărei științe sociale, nu doar a științelor naturii.

Fractura dintre condiția asumată de Economie, oarecum atestată de parcursul său în istoria științei, și modul în care ajung realitate soluțiile economice, prin mijocirea lor de către practica politică, are acoperire în ideologii. Dintre toate științele sociale, Economia are predispoziția cea mai consolidată pentru falsificarea ideologică a procesului de implementare a ideilor ei în realitate.

În fapt, știința economică standard este Economie Politică. Adică un complex de perspective teoretice cu propensiuni ideologice care asigură fundamentele practice urmărite de Politică în planul obiectivelor de dezvoltare. În mod paradoxal, Economia tinde să fie mai de grabă pachete de idei destinate scopurilor politice. La modul concret se urmărește administrarea resurselor disponibilizate prin prelevare fiscală și distribuția politică către surse circumscrise intereselor filtrate de criterii restrictivate ideologic. În această situație, eficiența devine o valoare structurată pe repere din afara științei economice. Eficient se dovedește doar ceea ce poate să atingă obiectivele politice.

Răsturnarea de sens este o sfidare epistemică. Extensia maximă a acestei perspective, care a ajuns să fie chiar starea obișnuită a înțelegerii poziției Economiei ca Economie Politică, face și mai evidentă ruptura dintre ceea ce se pretinde a fi știința economică și fenomenologia ei pragmatică. Strategia de a considera că există o știință academică, de catedră, interesată de discurs, respectabilă, dar ruptă de realitate, pe de o

parte, și o știință vie, centrată pe real și practică prin expertiză sensibilă la preferințele ideologice, pe de altă parte, adâncește și mai mult prăpastia epistemică.

Scindarea Economiei este o dovadă a imaturității ei epistemologice, în ciuda faptului că se invocă îndreptățirea imitării modelului științelor experimentale, care au un elevat nivel al teoriei și un dinamic nivel al tehnologiei. Trebuie remarcat adevărul că pe ambele paliere științele experimentale păstrează unitatea epistemică, în timp ce în cazul Economiei criteriile sunt disjuncte. Pe nivelul academic, al științei pure, este vorba de raționalitate în condiții de consistență dintre ipoteze și concluzii, pe când pe nivelul realității faptice inconsistența dintre cauze și efecte este o condiție ideologică. Politicile economice se alimentează din bazinul intereselor definite ideologic și nu finalmente din cel al raționalității economice.

Putem astfel să vorbim pe palierul practicii de unele idei economice mixate cu idei politice într-o proporție în care prevalente sunt ultimele. Problema delicată este în ce măsură poate să mai fie considerată ca reprezentativă contribuția științei economice.

Nu încapă îndoială că ne aflăm într-o situație fără răspuns, chiar jenantă pentru un teoretician, atât timp cât ingredientul asigurat de știința economică la rezolvarea problemelor vieții concrete este puțin prezent.

Ceea ce putem spune este că ne aflăm în situația dilematică a existenței a două Economii, cumva asemănătoare cu existența unei Fizici Teoretice și a unei Fizici Experimentale, inginerească. Doar că în cazul Economiei cele două perspective sunt aproape integral separate, atât din punct de vedere al obiectului, cât și din punct de vedere al metodologiei.

Practic putem vorbi de două științe economice, una consecventă cu principiile teoretice și alta consecventă cu regulile ideologice. Prima recunoscută ca Economie, iar alta ca Economie Politică. Economia asertează în legătură cu raționalitatea ca spațiu de economicitate, iar Economia Politică vizează instrumentarul necesar gestionării resurselor pentru atingerea unor obiective sociale înțelese în termeni ideologici.

Economia explică logic raționalitatea, iar Economia Politică descrie pragmatic, în termeni de raționalitate posibilă în spațiul public, acțiunea politică. Economia este știință, Economia Politică este acțiune. Știința economică are o doză mare de ipoteze ideale, Economia Politică are o dependență mare de practica politică.

Economia are preeminență normativă, Economia Politică are prevalență pozitivă.

Acceptarea antinomiei ar pune corect în ecuația cunoașterii atât înțelegerea și explicația ideilor despre raționalitatea în economie, cât și posibilitatea și necesitatea prezenței ideilor economice propriu-zise în acțiunea socială.